

Datum
2015-11-16

Vår referens
FB

Diarienummer 27207/2015

Socialstyrelsen
socialstyrelsen@socialstyrelsen.se

Socialstyrelsens föreskrifter om undantag från vissa bestämmelser i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2003:20) om hem för vård eller boende

Vårdföretagarna, som är en arbetsgivar- och branschorganisation för privata vård- och omsorgsgivare, vill härmed lämna följande synpunkter på ovanstående remiss.

Inledning

Antalet ensamkommande flyktingbarn som kommer till Sverige har ökat stadigt under året. För att kunna möta det stora behovet av boendeplatser är det viktigt med flexibilitet och förenklingar, utan att ge efter på krav om god kvalitet och säkerhet. Därför är Vårdföretagarna positiva och tillstyrker förslaget om undantag avseende krav på föreståndarens kompetens och dygnet runt bemanning för HVB-boenden.

Precis som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) tar upp i sina synpunkter till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2003:20) om hem för vård eller boende, instämmer Vårdföretagarna i att det i dagsläget kan vara svårt att snabbt hitta personer med adekvat högskoleutbildning. Det är även något som försenar och försvårar ansökningsprocessen. Ofta kan personer med andra erfarenheter och meriter vara nog så lämpade som föreståndare.

Gällande bemanningen på boendena anser Vårdföretagarna i att det ska finnas nattpersonal, dock bör det ej vara krav på att personalen ska vara vaken. Det centrala måste vara de enskilda behoven som får styra bemanningen men att det är viktigt att personal finns tillgänglig dygnet runt och kan rycka in med kort varsel. Givetvis är det även viktigt att boenden upprättar kris- och händelseplaner vid brand eller andra allvarliga händelser. Liksom i äldreomsorgen anser Vårdföretagarna att det är fel väg att gå att försöka säkra kvaliteten genom att reglera bemanningen. Istället måste kvaliteten följas upp och redovisas på ett likvärdigt sätt över hela landet.

Förtydligande i texten

I konsekvensutredningen till Socialstyrelsens föreskrifter om undantag från vissa bestämmelser i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2003:20) om hem för vård eller boende, ägnas flera textstycken åt att förklara situationen med de ensamkommande flyktingbarnen. Det ges en tydlig bild av att behovet av vistelseplatser är stort och att vissa regler för HVB-boenden bör luckras upp för att ge utrymme för en ökad flexibilitet i flyktingmottagandet.

Däremot i remissversionen av föreskrifterna och de allmänna råden är det inte uppenbart ifall undantaget avseende föreståndarens kompetens och bemanning endast avser HVB för unga, ensamkommande barn eller om det är ett generellt undantag. För att inte skapa en oklarhet och förvirring är det viktigt att det även i denna text sker ett förtydligande om vilken typ av verksamhet det gäller.

Vidare anser Vårdföretagarna att den hittills tillämpade inställningen att det i princip bara är socionomer som har adekvat utbildning är ett allt för snävt synsätt. För att tillförsäkra samtliga HVB en hög och jämn kvalitet kan andra utbildningar som t ex sjuksköterska, lärare, läkare, jurist, civilekonom eller motsvarande vara en lämplig akademisk bakgrund för en föreståndare för HVB. Även personer med yrkeshögskoleutbildning och med lång erfarenhet inom något av områdena barn, unga, missbruk, psykiatri, funktionshinder, sjukvård etc. kan vara lämpliga. Dessa personer ska då kunna uppvisa goda vitsord och lämpliga ledaregenskaper. Kravet på utbildningen enligt ovan bör gälla alla typer av ägar- och driftsformer.

Risk för skillnad i tolkningsutrymmet

Begreppet kvalitet är tämligen flytande, svårtolkat och bör ställas i relation till något annat jämförbart. I remissversionen av föreskrifterna och de allmänna råden liksom i 3 kap. 3 § SoL står bland annat att insatser inom socialtjänsten ska utföras av personal med lämplig utbildning och erfarenhet och kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. I förslaget om undantag i utbildningskrav ges kommunerna och Inspektionen för vård och omsorg (IVO) mandat att själva avgöra vad som anses som lämplig utbildning och erfarenhet. Det öppnar upp för smarta lokala lösningar, bra flexibilitet och en snabbare tillståndsansökningsprocess som troligtvis kommer öka utbudet av HVB-hem. Däremot finns en risk att detta kan leda till stora skillnader runt om i landet i och med att olika kommuner och IVO gör olika bedömningar. Det kan även leda till att oseriösa aktörer ser en chans att etablera sig på marknaden och dra nytta av systemet. Därför är det av största vikt att IVO satsar än mer på tillsyn av de olika boendena och att tillstånd i större utsträckning dras in vid fusk och oegentligheter.

Åldersgränsen

Enligt förslaget får inte undantag göras i verksamhet som erbjuder behandling eller tar emot barn under 16 år eller personer med psykiska funktionshinder. I

konsekvensbeskrivningen tas det upp att under årets första nio månader har sammanlagt 14 085 ensamkommande barn sökt asyl i Sverige. Cirka hälften av dessa är 15 år eller yngre. Med anledning av detta känns det därför angeläget att ha en mer flexibel hållning även för barn som är under 16 år och låta undantaget för högskoleutbildning gälla för hela åldersspannet.

Vårdföretagarna
Fredrik Borelius
Näringspolitisk expert